

Oktawiusz Szubart
Romuald Szymczak

Informacja
na temat zasad gwarantowania depozytów w systemie Trynidadu i Tobago

1. Informacje ogólne

Institucją gwarantującą depozyty w Trynidadzie i Tobago jest Korporacja Ubezpieczeń Depozytów (ang. *Deposit Insurance Corporation* - DIC). Korporacja została utworzona 8 lutego 1986 r. poprzez nowelizację ustawy o banku centralnym i nie-bankowych instytucjach finansowych, w celu zarządzania Funduszem Ochrony Depozytów, ustanowionym na mocy wspomnianego aktu prawnego. Misją Korporacji jest zapewnienie ochrony deponentów posiadających środki w licencjonowanych instytucjach finansowych, będących członkami systemu gwarantowania depozytów w Trynidadzie i Tobago oraz wspieranie zaufania do lokalnego systemu finansowego.

Decyzja o utworzeniu Funduszu Ochrony Depozytów i Korporacji Ubezpieczeń Depozytów zbiegła się z burzliwym okresem historii gospodarczej kraju, albowiem w tamtym czasie gospodarka Trynidadu i Tobago doświadczała spowolnienia wskutek szoków zewnętrznych będących rezultatem spadku cen paliw. Jako że gospodarka Trynidadu i Tobago opiera się w znacznym stopniu na eksporcie gazu, ropy i produktów ropopochodnych, wydarzenia te wywierały niekorzystny wpływ na sektor bankowy i finansowy, wywołując falę bankructw instytucji finansowych. W efekcie, w pierwszych trzech latach swojej działalności operacyjnej, Korporacja musiała dokonać wypłaty sum gwarantowanych w wysokości blisko 200 mln TTD¹ (ówczesna równowartość ok. 50 mln USD). Wypłata środków była w połowie sfinansowana pożyczką banku centralnego.

Zgodnie z treścią zapisów ustawowych, Korporacja jest instytucją prawnie odpowiedzialną za wypłatę środków gwarantowanych deponentom licencjonowanej instytucji finansowej objętej systemem gwarantowania depozytów, której zawieszenie działalności nastąpiło na wniosek banku centralnego. Wypłata środków gwarantowanych odbywa się do wysokości limitu gwarancyjnego, przewidzianego rozporządzeniem Ministra Finansów. Oprócz wypłaty środków gwarantowanych, DIC może na podstawie decyzji sądu pełnić funkcję likwidatora instytucji członkowskiej systemu gwarantowania depozytów. Wówczas kompetencje Korporacji rozszerzają się do następujących czynności:

¹ Dolar trynidadzki.

współpraca z wierzycielami zlikwidowanej instytucji, kontrola aktywów oraz zarządzanie procesem windykacji.

DIC jest instytucją niezależną finansowo i administracyjnie. Dla realizacji swoich celów, w porozumieniu z bankiem centralnym, Korporacja może dokonywać czynności prawnych tj. zawiązywać umowy, prowadzić działalność pożyczkową i udzielać gwarancji w odniesieniu do instytucji o słabej kondycji finansowej, nabywać i zbywać mienie ruchome.

Członkostwo w systemie gwarantowania depozytów Trynidadu i Tobago jest obligatoryjne dla wszystkich licencjonowanych instytucji finansowych, które spełniają kryteria definicji zawartej w Ustawie o Instytucjach Finansowych z 2008 r. Obecnie do systemu należy 25 instytucji finansowych, w tym 8 banków komercyjnych, 5 przedsiębiorstw finansowych oraz 12 przedsiębiorstw inwestycyjnych i powierniczych.

Korporacja Ubezpieczeń Depozytów Trynidadu i Tobago jest jednym z 25 założycieli oraz aktywnym członkiem Międzynarodowego Stowarzyszenia Gwarantów Depozytów IADI.

2. Organy decyzyjne

Najważniejszym organem DIC jest Zarząd, odpowiedzialny za funkcjonowanie Korporacji. Zarząd składa się z pięciu osób i jest powołany przez Ministra Finansów. W skład Zarządu wchodzi: dwóch przedstawicieli banku centralnego, przedstawiciel Ministra Finansów oraz dwóch ekspertów, posiadających wiedzę i doświadczenie z dziedziny ekonomii, bankowości i finansów, rachunkowości, prawa i/lub ubezpieczeń. Żaden z członków Zarządu nie może pełnić funkcji menedżerskich w którejkolwiek z instytucji członkowskich systemu gwarantowania depozytów. Członkowie Zarządu wybierają spośród siebie przewodniczącego. Obecnie przewodniczącym Zarządu jest Jwala Rambarran - Gubernator Banku Centralnego Trynidadu i Tobago. Członkowie Zarządu wybierani są na okres nie krótszy niż trzy lata i mogą ubiegać się o reelekcję.

Mając na uwadze zapewnienie ciągłości posiedzeń Zarządu, w oparciu o identyczne kryteria wybierany jest gabinet cieni dla członków Zarządu, którego celem jest zastępowanie regularnych członków w przypadku ich nieobecności. Zastępcy posiadają te same uprawnienia, co członkowie regularni.

Podstawowe kompetencje Zarządu to:

- Zarządzanie Funduszem Ochrony Depozytów;
- Określanie kierunków polityki DIC, w tym akceptacja planów inwestycyjnych;
- Opracowywanie struktury organizacyjnej DIC w porozumieniu z bankiem centralnym;
- Zwiększanie zatrudnienia/przestrzeni pracy w celu efektywnej realizacji mandatu przewidzianego przez ustawodawcę w porozumieniu z bankiem centralnym;
- Akceptacja sprawozdań i raportów rocznych, w tym opracowanie oraz prezentacja rocznego sprawozdania finansowego;
- Akceptacja działalności pożyczkowej i inwestycyjnej DIC;
- Nadzorowanie procesu likwidacji banków, wobec których bank centralny podjął decyzję o likwidacji oraz dostarczanie odpowiednich rekomendacji dla banku centralnego odnośnie instytucji o słabej kondycji finansowej;

Ponadto, Zarząd powołuje i odwołuje Dyrektora Generalnego DIC, który jest odpowiedzialny za administrowanie Korporacją. Dyrektor Generalny odpowiada przed Zarządem za realizację strategii oraz bieżącą działalność Korporacji. Obecnie Dyrektorem Generalnym DIC jest Earl Boodoo. DIC jest niewielką instytucją, zatrudniającą 16 osób. Biuro Korporacji jest usytuowane przy banku centralnym.

3. Zakres gwarancji depozytów

W momencie ustanawiania Funduszu Ochrony Depozytów, Korporacja miała obowiązek gwarantowania depozytów do wysokości 50.000 TTD (ówczesna równowartość ok. 12 tys. USD). Od czasu powołania Korporacji limit gwarancyjny został dwukrotnie podwyższony: w 2007 r. do wysokości 75.000 TTD (ówczesna równowartość ok. 9 tys. EUR) oraz w 2012 r. do wysokości 125.000 TTD (ok. 15 tys. EUR). Uzasadnieniem podwyższenia limitu gwarancyjnego był wzrost dochodu per capita w Trynidadzie i Tobago oraz wzrost wartości oszczędności. Limit gwarancyjny może ulegać zmianom, w zależności od okoliczności, na podstawie decyzji Ministra Finansów wydanej w formie rozporządzenia.

Gwarancje DIC dotyczą wyłącznie depozytów denominowanych w dolarach trynidadzkich i obejmują depozyty zarówno osób fizycznych, jak i podmiotów prawnych, w tym instytucji finansowych, jednostek władzy centralnej i samorządowej. Kadra zarządzająca nie jest wyłączona spod gwarancji, jednak wypłata środków dla tej grupy osób jest wstrzymana do czasu wyjaśnienia, czy nie przyczyniły się one swoim działaniem do upadłości danej instytucji finansowej. Przedmiotem gwarancji DIC objęte są depozyty na żądanie lub terminowe, deponowane na następujących rodzajach rachunków bankowych:

- (i) indywidualne – prowadzone przez osoby fizyczne lub prawne (w tym rachunki prowadzone przez pełnomocników, opiekunów prawnych, administratorów na rzecz osoby fizycznej, oraz rachunki prowadzone przez przedsiębiorstwa, spółki, korporacje, osoby fizycznej prowadzące działalność gospodarczą i/lub stowarzyszenia);
- (ii) wspólne – obejmujące rachunki bankowe odzwierciedlające wszelkie dopuszczalne prawem formy współwłasności; w przypadku rachunku wspólnego kwota gwarantowana wyliczana jest odrębnie dla każdego ze współposiadaczy rachunku;
- (iii) powiernicze – tj. takie, których beneficjentem jest powiernik, który otrzymuje środki zdeponowane na rachunku przez powierzającego po wykonaniu określonych czynności prawnych, zawartych w odrębnej umowie lub na podstawie funkcjonowania instrumentu powierniczego; oraz
- (iv) wszelkie inne depozyty wskazane przez Ministra Finansów w drodze rozporządzenia, po konsultacji z bankiem centralnym.

Limit gwarancyjny odnosi się do poszczególnych rodzajów rachunków bankowych (indywidualne, wspólne, powiernicze). Oznacza to, że maksymalna wartość środków gwarantowanych dla jednego deponenta może być znacznie wyższa, ponieważ deponent ten może posiadać środki wszystkich rodzajach rachunków objętych gwarancjami.

DIC nie gwarantuje m.in. depozytów międzybankowych, depozytów opartych na strukturyzowanych portfelach inwestycyjnych lub (zbiorowych) funduszach inwestycyjnych, papierów wartościowych zabezpieczanych aktywami, listów zastawnych i gwarancji bankowych, skryptów dłużnych oraz papierów komercyjnych.

4. Zasady wypłaty środków gwarantowanych

Gwarancje depozytów objętych systemem gwarantowania DIC stają się wymagalne w momencie podjęcia przez bank centralny decyzji o zamknięciu danej instytucji na skutek jej złej kondycji finansowej i wydaniu przez Sąd stosownego orzeczenia. Korporacja ma wówczas obowiązek powiadomić pisemnie każdego deponenta, posiadającego środki w tej instytucji o przedmiotowej likwidacji i o saldach rachunków posiadanych przez deponentów w tej instytucji a także wskazać datę, czas i miejsce wypłaty sum gwarantowanych. Jednocześnie, DIC jest zobowiązana do umieszczenia ogłoszenia prasowego w odpowiednich mediach publicznych z informacją o likwidacji przedmiotowej instytucji wskazując datę, czas i miejsce wypłaty środków gwarantowanych. Wypłata odbywa się nie później niż w ciągu trzech miesięcy od daty spełnienia warunków gwarancji.

Odsetki naliczane są wyłącznie do dnia likwidacji instytucji, także w przypadku depozytów terminowych których data zapadalności upływa po terminie likwidacji instytucji.

Deponenci mogą ubiegać się o zwrot sum gwarantowanych w ciągu roku od daty ogłoszenia upadłości instytucji finansowej. Wszelkie roszczenia, przedłożone przez deponentów po tym czasie, mogą być kierowane do likwidatora instytucji i są wypłacane ratalnie z majątku likwidowanej zależnie od postępów procesu likwidacji. Wypłata sum gwarantowanych do wysokości limitu odbywa się po przedstawieniu przez deponenta wiarygodnego dowodu posiadania depozytu (tzw. *affidavit*). Deponenci, których depozyty przekraczają limit gwarancyjny otrzymują zwrot części gwarantowanej oraz certyfikat potwierdzający wysokość nadwyżki. Nadwyżka przekraczająca limit gwarancyjny może zostać zwrócona deponentom w całości lub w części z majątku pozostałego po likwidacji instytucji, po wcześniejszym uregulowaniu innych zobowiązań likwidowanej instytucji, zgodnie z hierarchią zaspokajania roszczeń wierzycieli. Transfer sum gwarantowanych odbywa się zwykle za pośrednictwem wybranego przez Korporację banku komercyjnego.

DIC dokonuje kompensaty depozytów ze zobowiązaniami deponentów likwidowanej instytucji. Osoby, posiadające zobowiązania w zlikwidowanej instytucji (po dokonaniu kompensaty), mogą dokonywać ich spłaty na rzecz Korporacji na warunkach uzgodnionych ze zlikwidowaną instytucją bądź na rachunek nabywcy portfela kredytowego zlikwidowanej instytucji na dotychczasowych warunkach. Warunki spłaty zobowiązań mogą zostać zmienione na wniosek pożyczkobiorcy.

Od chwili powołania, Korporacja przeprowadziła wypłatę sum gwarantowanych w wysokości ponad 223 mln TTD dla ok. 15 tys. deponentów dziewięciu instytucji finansowych, wobec których bank centralny podjął decyzję o likwidacji. Jedynym odstępstwem od tej reguły była likwidacja instytucji „Bank of Credit and Commerce International” (BCCI) w 1991 r., w przypadku której pierwotna decyzja o likwidacji instytucji pochodziła z Banku Anglii. Lokalny oddział instytucji BCCI w Trynidadzie i Tobago został zamknięty, pomimo wysokiej jakości portfela pożyczkowego i dobrej kondycji finansowej. Powodem tej decyzji była utrata płynności spółki matki i próba uniknięcia efektu paniki wśród klientów oddziału banku w Trynidadzie i Tobago. Wydarzenie to okazało się punktem zwrotnym w odniesieniu do modelu zarządzania Korporacją, polityki inwestycyjnej oraz prowadzenia procesu wypłat sum gwarantowanych, albowiem do 1991 r. aktywa DIC były utrzymywane w instytucjach członkowskich.

W każdej spośród dziewięciu likwidowanych instytucji w Trynidadzie i Tobago, Korporacja pełniła obowiązki likwidatora. Ostatnia upadłość miała miejsce w październiku 2011 r., kiedy Sąd podjął

decyzję o likwidacji „Clico Investment Bank”. W konsekwencji likwidacji „Clico Investment Bank” Korporacja dokonała wypłaty sum gwarantowanych na rzecz 130 deponentów na łączną kwotę ok. 4,3 mln TTD (ok. 550 tys. EUR). Proces likwidacji nie został jeszcze zakończony.

5. Źródła finansowania i zasoby finansowe DIC

System gwarantowania depozytów w Trynidadzie i Tobago jest systemem finansowanym przez instytucje członkowskie na zasadzie *ex ante*. Instytucje członkowskie są zobowiązane do wnoszenia stałej opłaty rocznej w wysokości **0,2%** całkowitej zagregowanej sumy depozytów kwalifikujących się do systemu gwarantowania. Składki instytucji członkowskich powiększają Fundusz Ubezpieczeń Depozytów. Oprócz opłaty rocznej, instytucje członkowskie są zobowiązane do wnoszenia opłaty początkowej w wysokości **0,4%** zagregowanej sumy depozytów w ciągu 6 miesięcy od daty uzyskania statusu członka systemu gwarantowania depozytów. Dodatkowo, Fundusz Ubezpieczeń Depozytów zasilany jest wpłatami przekazywanymi przez bank centralny, które stanowią równowartość sumy składek początkowych instytucji członkowskich. Zidentyfikowana w ustawie procentowa wysokość opłaty rocznej może ulec zmianie na podstawie decyzji Ministra Finansów wydanej w formie rozporządzenia. W sytuacjach nadzwyczajnych, w szczególności kiedy wypłata sum gwarantowanych może powodować znaczne uszczuplenie lub wyczerpanie środków Funduszu Ochrony Depozytów, Minister Finansów, na wniosek DIC, może nałożyć dodatkowe opłaty specjalne na instytucje członkowskie systemu gwarantowania depozytów. Wówczas, bank centralny jest zobowiązany do przekazania dodatkowej kwoty, stanowiącej równowartość sumy opłat specjalnych przekazanych przez instytucje członkowskie.

Według stanu na koniec września 2011 r. w Funduszu Ochrony Depozytów zgromadzono **1.782 mln TTD (ok. 210 mln EUR)**. Średnie zagregowane roczne tempo przyrostu aktywów funduszu w ostatnich dziesięciu latach wynosiło ok. 32%. Tendencja ta jest odzwierciedleniem wzrostu popularności depozytów w Trynidadzie i Tobago oraz wzrostu (w ujęciu nominalnym) przychodów z tytułu składek członkowskich i prowadzonej polityki inwestycyjnej. Wartość środków Funduszu w relacji do wielkości depozytów gwarantowanych jest bardzo wysoka i stanowi **9,31%** całkowitej ich sumy. Aktualnie Korporacja Ubezpieczenia Depozytów Trynidadu i Tobago wypracowuje stanowisko w odniesieniu do wartości docelowej Funduszu.

6. Inna działalność DIC

Oprócz wypłaty środków gwarantowanych, zgodnie z treścią ustawy o banku centralnym i nie-bankowych instytucjach finansowych, DIC może pełnić funkcję likwidatora instytucji, w stosunku

do której bank centralny podjął decyzję o likwidacji. W takim przypadku, Korporacja może przedsięwziąć dowolne, ograniczone zapisami prawa środki zmierzające do zakończenia procedury likwidacyjnej, w tym gromadzić, zarządzać i inwestować fundusze likwidowanej instytucji. Korporacja może także żądać dowolnej informacji lub dokumentu od pracowników likwidowanej instytucji. DIC może również udzielać gwarancji instytucjom które znalazły się w złej kondycji finansowej.

Ponadto, Korporacja podejmuje działania związane z realizacją polityki informacyjnej oraz budowaniem świadomości społecznej na temat systemu gwarantowania depozytów w Trynidadzie i Tobago, przyczyniając się w sposób istotny do wzrostu zaufania do lokalnego sektora finansowego. Działania te sprecyzowane są w dokumencie „*DIC Public Awareness Program*”.

7. Dane kontaktowe

Deposit Insurance Corporation
 Central Bank Building; Level 11
 Eric Williams Plaza
 Independence Square
 Port of Spain, Trinidad and Tobago
 Tel.: 00962-6-5204040
 Strona internetowa: <http://www.dictt.org>
 e-mail: info@dictt.org

8. Syntetyczne porównanie cech polskiego i systemu gwarantowania depozytów Trynidadu i Tobago

	Polski system gwarantowania depozytów	System gwarantowania depozytów Trynidadu i Tobago
Realizowane funkcje	Gwarantowanie depozytów oraz działalność pomocowa	Gwarantowanie depozytów, proces likwidacji banków
Limity gwarancyjne	100.000 EUR	125.000 TTD (ok. 15.000 EUR)
Maksymalna wypłata	100.000 EUR	125.000 TTD (ok. 15.000 EUR)
Kompensacja z zobowiązaniami	NIE	TAK
Wyłączenia spod gwarancji		
Instytucje finansowe wskazane w art. 4 (5) Dyrektywy 2006/48/WE	TAK	TAK
Firmy ubezpieczeniowe	TAK	TAK
Rząd i administracja centralna	TAK	NIE
Władze samorządowe	NIE	NIE
Banki	TAK	TAK
Fundusze inwestycyjne	TAK	TAK
Fundusze emerytalne	TAK	TAK

Kadra zarządzająca	TAK	NIE
Akcjonariusze banku	TAK	TAK
Bliscy osób odpowiedzialnych	NIE	NIE
Inne przedsiębiorstwa w tej samej grupie	NIE	NIE
Podmioty nieuprawnione do sporządzania uproszczonych sprawozdań finansowych	NIE	NIE
Depozyty nieimienne	TAK	TAK
Depozyty przyjmowane na indywidualnych warunkach, które przyczyniły się do upadłości banku	NIE	NIE
Dłużne papiery wartościowe emitowane przez bank	TAK*	TAK
Depozyty w walutach obcych	NIE	TAK
Depozyty związane z praniem pieniędzy	TAK	TAK

*/ gwarancjami objęte są bankowe papiery wartościowe emitowane na podstawie prawa bankowego

Podstawowe różnice między działającym w Polsce Bankowym Funduszem Gwarancyjnym, a Korporacją Ubezpieczeń Depozytów Trynidadu i Tobago są następujące:

1. W systemie Trynidadu i Tobago gwarancjami nie są objęte depozyty w walutach obcych;
2. Limit gwarancyjny w Trynidadzie i Tobago jest ok. siedmiokrotnie niższy od limitu gwarancyjnego obowiązującego w Polsce i pozostałych krajach Unii Europejskiej, jednakże odnosi się on do poszczególnych rodzajów rachunków bankowych;
3. W Trynidadzie i Tobago stosowana jest zasada kompensacji sumy depozytów z sumą zobowiązań deponenta wobec danej instytucji;
4. W systemie Trynidadu i Tobago obowiązuje opłata początkowa dla nowych członków, która nie występuje w systemie polskim;
5. Wypłata środków dokonywana jest tylko na podstawie przedstawionego przez deponenta wiarygodnego dowodu posiadania depozytu;
6. W systemie Trynidadu i Tobago obowiązuje trzymiesięczny okres wypłaty środków gwarantowanych (w Polsce 20 dni roboczych), przy czym deponenci mogą ubiegać się o zwrot sum gwarantowanych jedynie w ciągu jednego roku od daty ogłoszenia upadłości instytucji finansowej (w Polsce w ciągu pięciu lat).